

PRESEK

List za mlade matematike, fizike, astronome in računalnikarje

ISSN 0351-6652

Letnik 29 (2001/2002)

Številka 1

Strani 30-31

Janez Strnad:

QUANTUM PRENEHAL IZHAJATI

Ključne besede: novice, fizika, strokovne revije.

Elektronska verzija: <http://www.presek.si/29/1467-Strnad.pdf>

© 2001 Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije

© 2010 DMFA - založništvo

Vse pravice pridržane. Razmnoževanje ali reproduciranje celote ali posameznih delov brez poprejšnjega dovoljenja založnika ni dovoljeno.

QUANTUM PRENEHAL IZHAJATI

Pred šestimi leti je Presek poročal o ameriški reviji Quantum, ki so jo začeli izdajati leta 1990. Najprej so prevajali rusko revijo Kvant, potem pa so približno polovico revije izpolnili originalni prispevki. Kvant, Quantum in Presek so sorodni v tem, da so namenjeni mladim bralcem, ki se zanimajo za matematiko, fiziko in astronomijo. Nekoliko se razlikujejo po zahtevnosti in malo bolj po grafični podobi. Quantum je bilo mogoče videti tudi v knjižnicah nekaterih naših šol.

Zdaj moramo, žal, o Quantumu govoriti v preteklem času. Precej nepričakovano je prišla vest, da je s poletno številko po dvanaajstih letih prenehal izhajati. Arthur Eisenkraft je kot predsednik Državne zveze učiteljev naravoslovja NSTA, ki je delovala kot izdajateljica Quantuma, v zadnji številki poskusil pojasniti, zakaj je Quantumu zmanjkalo sape. Mimogrede omenimo, da Arthur Eisenkraft vse od leta 1985, ko se je kot opazovalec udeležil mednarodne fizikalne olimpiade v Portorožu, vodi ameriško olimpijsko moštvo. Kmalu se mu je pridružil Larry Kirkpatrick in skupaj sta za Quantum prispevala veliko člankov, vprašanj in nalog.

Američani so spoznali Kvant prav preko fizikalnih olimpiad in se odločili, da ga bodo poskusili presaditi. V načrt so veliko truda vložili tedanji predsednik NSTA, William Thurston, dobitnik Fieldsove medalje, najvišjega priznanja iz matematike, Sheldon Glashow, Nobelov nagrajenec za fiziko, in podpredsednik tedanje sovjetske akademije znanosti. Sredstva je prispevela ameriška Državna znanstvena ustanova. Tiskanje je prevzela znana založba Springer. Že ti podatki kažejo, da se izdajanja Quantuma ne bi mogli lotiti bolj zavzeto in premišljeno. Kljub temu Quantum ni nikoli dosegel števila naročnikov, ki bi mu omogočilo, da bi živel brez podpore. V državah, kakršne so ZDA, mislijo, da revija ne more dalj časa živeti od podpore. Nazadnje ni bilo druge rešitve, kot da je revija prenehala izhajati.

Arthur Eisenkraft vidi vzrok za tako usodo v tem, da ameriški matematiki, fiziki in astronomi Quantuma niso vzeli za svojega. Ameriški raziskovalci z univerz in inštitutov niso objavljali v njem. Ruski raziskovalci, za razliko od njih, objavljajo v Kvantu. Eisenkraft je nekoliko razočarano razdelil strokovnjake na tiste, ki svoje misli želijo deliti z mladimi in s širšo javnostjo ter to znajo narediti, in na tiste, ki tega nočejo. Morda mislijo, da bi jih to odvrnilo od raziskovalnega dela, ali celo, da bi prišli zaradi tega na slab glas. Vsekakor njihovo okolje tako delo premalo upošteva.

Žal nam je za usodo Quantuma. Na izdajanje revij, kakršne so Kvant, Quantum in Presek vpliva tudi splošno vzdušje v družbi, ki ga je zelo težko spremeniti. Nehote pomislimo na to, da je imel Presek nekdanj veliko večjo naklado. Ob tem se zavemo, kako dragocen je Presek. Že zdaj je treba narediti vse, da ga nikoli ne bi zadela usoda Quantuma.

Janez Strnad

NALOGA IZ ZADNJE ŠTEVILKE QUANTUMA

Plovilo v obliki zgoraj odprtega kvadra z osnovno ploskvijo 80 m krat 10 m in višino 5 m plava z dnom 1,25 m pod gladino vode. Na sredi dna se pojavi krožna odprtina s premerom 1 cm. Ocenite čas, v katerem bi plovilo potonilo. Preden začnete računati, poskusite izid uginiti.

Janez Strnad

Rešitev naloge je na strani 37.